

הרב יוסף שלום אלישיב
ד"ר אלי י' שוסהיים

"חילול שבת כדי למנוע הפסקת הריון" - שו"ת

לכבוד

מוריניו ורבינו

מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א

ירושלים

שלום רב וברכה,

ראשית הנני לאחל לכת"ת בריות גופא ונהורא מעליה וכל טוב סלה.
כידוע לכבודו, כיו"ר אגודת "אפרת", הנני עושה לילות כימים בהצלת
עוברים לבל יקטלו את חייהם ר"ל, ולאחרונה התעוררה אצלי שאלה בענין
הצלת עובר בשבת, והנה הצעת הדברים:

לא מכבר קיבלתי הודעה סמוך מאד לשבת, בדבר אשה הרה בחודש
החמישי שעמדה להפסיק את ההריון באמצעות הזרקת תמיסה כימית לתוך
נוזל מי השפיר העוטף את העובר, תמיסה הגורמת להרעלת העובר והמתתו
וללידה מוקדמת. עלי לציין, שמאחר ופעולה זו נעשית בחדרי לידה, מקובל
בבתי חולים להזמין נשים אלו דווקא לשבת, זאת מתוך הנחה שאז העומס
על חדרי היולדות פוחת יותר.

מתוך שיחה טלפונית עם מתנדבת של "אפרת" שנודע לה על המקרה
והכירה אישית את האישה ההרה, הבנתי שלא מדובר בהפסקת הריון
הכרחית ומוצדקת מסיבה רפואית.

עם קבלת הפרטים מהמתנדבת, וזאת דקות ספורות בלבד לפני השבת,
ללא שהות, התקשרתי לאשה האמורה וניהלתי עמה שיחה טלפונית ארוכה
לתוך השבת, וכן בע"ה הצלחתי לשכנעה לא לגשת למחרת לבי"ח אלא לבא
ביום א' אלי למרפאה. שמחתי לראותה נכנסת לחדרי ביום א' ובשיחה
שניהלתי איתה שוכנעה סופית שאין סיבה מוצדקת להמית את העובר. כעת
היא ממשיכה את ההריון, המתפתח בצורה תקינה וממתינה ללידה מתוך
ציפיה של שמחה.

אני חייב לציין שפעלתי במקרה זה לפי הכלל שקבעו חז"ל לגבי
פיקוח נפש: "...הזריז הרי זה משובח והשואל הרי זה שופך דמים..."

אולם עתה, הנני מוצא לנכון לבוא בזאת בשאלה לכבוד תורתו, למקרה והדבר ישנה על עצמו. האם מותר לחלל את השבת על מנת להציל עובר ועל מנת לשכנע אשה שלא תבצע הפלה. האם גדרי פיקוח נפש הדוחים שבת חלים גם על עובר? האם מותר לשוחח בטלפון, לנסוע למטרה זו, וכל כיוצ"ב? והאם בנידון יש הבדל לגבי שלב ההתפתחות של העובר או חודש ההריון?

נודה לכבודו שליט"א אם יתן פסק הלכתי ברור לשאלה זו

מוקירו ומכבדו

ד"ר אלי י' שושהיים

יו"ר אגודת "אפרת"

לכבוד

הרופא המפורסם

ד"ר א. שושהיים הי"ו

שלוי רב,

בנדון שאלתו "אם מותר לחלל שבת ע"י שיחה בטלפון בנסיון לשכנע אשה הרה בחודש החמישי שעמדה באותה שבת להפסיק את ההריון באמצעות הזרקת תמיסה כימית לתוך נוזל מי השפיר העוטף את העובר הגורמת להרעלת העובר והמתתו וללידה מוקדמת. בנידון זה עלי לציין, שמאחר שפעולה זו נעשית בחדרי לידה, מקובל בבתי חולים להזמין נשים אלו דווקא לשבת, זאת מתוך הנחה שאז העומס על חדרי היולדות פוחת יותר". ע"כ לשון השאלה.

מלשון השאלה ברור שאין לדון במקרה דנן להתיר לחלל שבת בגלל ספק סכנת האם, משום שכנראה אין סרך סכנה להאם בכיצוע ההפלה (אם היה סכנה לאם ודאי שמותר היה לחלל שבת על אף שהיא הביאה הסכנה על עצמה מ"מ מחללין בכה"ג ע' אגרו"מ או"ח סי' קכז). וכל מה שיש לדון הוא רק אם מותר לחלל שבת בגלל סכנת העובר.

ואכן מחלוקת הראשונים בזה אם מחללין משום פקו"ג דעובר, ולהלכה כ' במהרי"ט סי' צז "בפ' בתרא דיומא הביאו בשם הרמב"ן דאיכא מרבנותא דאמרי דמשום סכנת וולד לחודי' מחללין ואיכא מ"ד שאין מחללין משום נפלים ועוברת שהריחה משום חשש מיתה דידה הוא, וספק נפשות להקל להחיותן". וכן משמע מלשון הטור או"ח סי' תרי"ז "עוברת שהריחה מאכל ואם לא יתנו לה ממנו תסתכן היא או הולד נותנין לה מן האיסור עצמו" ועיין ביאה"ל סי' ש"ל ד"ה או דהא דבאו"ח סי' של סעיף ז נולד ספק

בן ז' ספק בן ח' אין מחללין עליו את השבת ואין אומרים בזה ספק פ"נ לקולא, אפשר לומר מכיון דלא גמרו שערו וצפרניו מסתברא שהוא בן ח'.

אמנם החו"י בסי' לא, כתב דמשום סכנת העובר לא מחללין היינו דווקא לפי שיטת התוס' נדה מ"ד אבל להתוס' סנהדרין דף נ"ט ותוס' חולין דף ל"ג י"ל דמחללין.

ולפי האמור במקרה דנן שקיים סיכוי סביר שע"י שיחתו בטלפון תמנע מבוא בדמים מותר לנהל השיחה בטלפון בשבת, ורק ע"י שינוי כגון להרים את השפורפרת במרפקו, או שירימו שניים.

יברך ה' פעלו ויצליח בכל אשר יפנה.

בברכת התורה,

הרב יוסף שלו' אלישיב

מתוך: יתד נאמן כ' כסלו תשנ"ה (23.11.94) עמ' 1

מקור: אסיא נט-ס, עמ' 95-97 (1997)